

Vy över Mollösund från Mollön.

Mollösund – ett gammalt fiskeläge

En orientering om Mollösund, utgiven av Hembygds museet

Mollösund är ett mycket gammalt fiskeläge, vars ursprung med säkerhet kan spåras till tidigt 1500-tal. Kyrkans böcker, som finns bevarade ända från 1500-talet, visar att det redan då fanns både kyrka och präst i samhället. Denna gamla kyrka, som låg inne på den gamla kyrkogården, revs och ersattes med den nuvarande kyrkan som stod färdig 1866.

Vy från norra delen av sambället omkring 1900.

Fiskeläge, hamn och ankarplats

I medeltida urkunder omtalas Mollösund som hamn- och ankarplats. Säkerligen har här funnits bebyggelse av mera periodisk karaktär i samband med de stora sillfiskeperioderna på 1300- och 1400-talen.

Mollösund har varit ett betydande fiskeläge med ett stort antal båtar som fiskade huvudsakligen sill och långa. Förbindelserna med utlandet var livliga, båtar från bl.a. England och Frankrike kom hit för att köpa och lasta sill. Under åren 1585–1588 passerade 30–40 skutor från Mollösund årligen tullen i Helsingör på sin väg till och från östersjöhamnar.

Oedman skriver i sin Bahus Läns Beskrifning 1746: "...the rike ha stora skuter, såsom de ther bor i Lysekil,

Gullholmen och Mollösund, hwilka ligge långt ute i Hafvet och bli liggande 4, ja 6 veckor med sitt Backefiskande efter Långer..."

Beredningsindustri växer fram

Ett stort antal sillsalterier uppfördes i Mollösund under 1700-talet och även utländska företag fick "nådigt tillstånd" att salta och handla med sill. Under den stora sillperioden på 1750-talet fanns det tolv trankokerier i och i närheten av Mollösund och antalet invånare steg under några årtionden från 200 till 400 personer.

Generation efter generation har ägnat sig åt fiske och beredning av långa, men nu har långafisket upphört helt i Mollösund. Långaberedning med importerad råvara bedrivs fortfarande i

Stora spillångor hänger till tork på Mollösund, fotograferade av Hedda Ekman 1899.

liten skala varför man ännu, som förr i världen, kan se spillade långor hänga på tork utomhus på sommaren.

Kuttrar ligger för ankar i sundet omkr. 1910.

Kutterepoken 1890–1950-talen

Sjöbåtar och bankskutor användes tidigare vid backefiske. På 1880-talet började engelsmännen använda stålfartyg

med ångdrift och sålde då av sina "trawlare", smäckra seglande träfartyg, till Sverige. Många bohuslänningar for över till England och köpte trawlare, som de kallade kuttrar. Den första kuttern, Snowdrope, kom till Mollösund 1889. Kuttrarna fick behålla sina engelska namn när de kom hit och användes till storbackefiske, norrsjödörje och senare även till fraktfart.

Åren med de utländska fartygen blev till en minnesrik episod av stor betydelse för både Bohusläns kusttrafik och hela vårt lands allmogesjöfart.

Fraktfart

Det är inte bara fiske med tillhörande näringar som bedrivits här. I slutet av 1800-talet fanns många segelfartyg i Mollösund som inte bara seglade i

hemmavattnen utan även till främmande länder och världsdelar. Inte mindre än ett trettiotal seglande fartyg kom från orten år 1875. Frakterna bestod bl.a. av export av järn och trä samt import av salt, spannmål och kol.

Svält och olyckor

Det finns även dystra kapitel i Mollösunds historia. Under tiden mellan sillperioderna svält många människor och nöden var stor. På 1670-talet hölls här beryktade häxprocesser och flera mollösundsbor miste sina liv för bödelsyxan efter avtvingade bekännelser. På 1830-talet skördade koleran mer än en femtedel av befolkningen.

Bland fiskarna och sjömännen har många blivit borta på havet under sitt farofyllda arbete. På gamla kyrkogår-

"Fiskarbustrun" spanar ut över havet.

den finns en minnestavla över dem som aldrig återfunnits.

Uppe på berget vid gamla kyrkogården står idag en träskulptur i form av en fiskarkvinna som likt gångna tiders kvinnor spanar ut över havet efter hemvändande fiskebåtar.

Samhället förändras

Sin storhetsperiod hade Mollösund i början av 1900-talet då invånarantalet som mest var ca 1100 personer. Då var samhället ett av de mest betydande på Orust. Man hade ett trettiotal affärer av alla slag längs Gatan och fiskeflottan omfattade ett stort antal fartyg.

Under de senaste årtiondena har samhället delvis ändrat karaktär. Idag finns endast två yrkesfiskande företag och en beredningsindustri. De bland

befolkningen som bor här året om ägnar sig åt hemmafiske, musselodling, slöjd, hantverk, distansarbete eller arbetar på beredningsindustrin. Andra pendlar till arbete på annan ort. Genom ny teknik kan förhoppningsvis nya arbetstillfällen skapas.

Den bofasta befolkningen har minskat till omkring 350 personer, men trots den blygsamma folkmängden finns det cirka trettiofem företag i Mollösund med omnejd. På Mollösunds hemsida www.mollosund.com finns de flesta företagen presenterade.

Många hus har köpts av sommarboende och andra hus har gått i arv och används som sommarhus av arvingarna. Därför står många hus tomma under vintern. Men flera nya åretruntbostäder har eller håller på att byggas i

Sigurd Olssons till vänster och Bröderna Karlssons till höger; båda speceri- och diversehandel.

Torkställningar för långa på Mollön, hösten 2002.

och i närheten av samhället och förhoppningen är att en inflyttning kan ske.

Vad kan man göra i Mollösund?

Det finns fina strövområden kring samhället. För den som kan ta sig över sundet erbjuder Mollön ett fascinerande utflyktsmål. När man promenerar över ön bör man passera den forntida begravningsplatsen och från de stora bronsåldersrösena får man en underbar utsikt över skärgård och hav.

På förmiddagen kan man ofta köpa kustens färskaste makrill och vill man festa på krabba eller hummer så brukar även dessa skaldjur gå att få fatt på. Färnska grönsaker går att köpa sommartid från stånd vid torget nära hamnen.

För det dagliga behovet finns en väl-sorterad livsmedelsaffär som är öppen året runt. Det finns tre restauranger som är öppna vår, sommar och höst och på varierande tider under resten av året.

Sommartid finns även kiosk och korvkiosk, skeppshandel, diesel- och bensinstationer och presentaffärer.

Besök gärna Mollösunds kyrka där man kan se vackra målningar och intressanta saker från den gamla kyrkan. I skolan finns ett bibliotek för den läslystne. Banorna för boule, tennis och minigolf är också tillgängliga under en stor del av året.

Mollösunds hembygdsmuseum, en liten vacker stuga!

Föreningen Mollösund, Museet, Sjöboden och Kvarnen

Föreningen Mollösund, en sammanlutning av ortsbefolkning och sommarboende, har anordnat välskötta badplatser, simskola, fester, poängpromenader, allsångskvällar med dans på danbanan och mycket annat.

Museikommittén ordnar varje sommar "Kvarnens Dag" med aktiviteter vid kvarnen och nere vid museet, samt "Museets Dag" med bl.a. historisk promenad genom samhället.

Vårt hembygdsmuseum är en fiskarstuga från sent 1790-tal, inredd med möbler och föremål som kommer från flera olika hus i samhället. Där finns hushållsredskap, flera fartygsmodeller, kaptens tavlor och mycket annat.

Museet har också ett rikhaltigt bib-

liotek, där det finns en hel del facklitteratur, en stor samling tidningsurklipp, foton och handlingar från nuvarande och gången tid – allt värt att studera i lugn och ro i lärummet.

I museets sjöbod, som ligger nere vid hamnen, finns bl.a. många redskap, som använts i fiske och sjöfart.

Museet och sjöboden är öppna för allmänheten sommartid. För skolklasser och grupper även vid övriga tider efter överenskommelse.

Du har möjlighet att teckna medlemskap i Föreningen Mollösund (inbetalningskort för medlemsavgift finns i museet) och därmed bidra till föreningens aktiviteter till allas trevnad och stödja museets verksamhet.

Kvarnens dag 1985.

Sjöboden nere vid hamnen.

Hjärtligt välkommen till Mollösund och vårt hembygdsmuseum!